

Landslaget for offentlige pensjonister

Arbeids- og sosialdepartementet

Postboks 8019 Dep

0030 Oslo

Oslo 13. juni 2015

Kommentar til høringsutkast av 3. mai 2016 om endringer i forskrift om reduksjon av uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning pga. lav inntekt samt om etteroppgjør

Vi viser til departementets brev av 3. mai 2016 med vedlagt høringsnotat. Som det framgår av brevet er bakgrunnen for endringsforslagene innspill fra pensjonsleverandørene, ut fra en del praktiske vanskeligheter som dagens regler forårsaker.

Vi setter pris på at departementet ved endringsforslaget prøver løse slike problemer. Vi vil påpeke at dagens regler ikke bare skaper praktiske utfordringer for leverandørene men også skaper merkbare problemer for pensjonsmottakerne. Hadde vært en fordel om departementet også hadde vurdert denne siden av saken grundigere, og ut fra en slik vurdering hadde åpnet regelverket mer enn det nå foreslås.

Bakgrunn

I all hovedsak er de påpekte problemområdene knyttet opp mot to viktige endringer en foretok i tjenstepensjonsordningene ved uførereformen fra 2015.

Det ene var at en vedtok at folketrygdens fribeløp på 0,4 G bare skulle gjelde for mottakere av tjenstepensjon som samtidig mottok ytelser fra folketrygden. Det vil i praksis si at de som har en lavere uføregrad enn 50 prosent pluss de som inklusive arbeidsavklaringspenger får en lavere grad enn 66,7 prosent ikke får noe fribeløp. Da vil inntektsgrensen bli lik restarbeidsdelen av pensjonsgrunnlaget. Med 40 prosent uførhet forutsettes det en restarbeidsevne på 60 prosent av pensjonsgrunnlaget, og overstiger inntekten dette skal det gi avkortning. Hadde en også her hatt et fribeløp på 0,4 G ville mye av de problemene høringsnotatet behandler vært løst.

Det andre er at en i folketrygden har en begrensingsregel om at inntekten uansett ikke må overstige 80 prosent av pensjonsgrunnlaget, dvs. av samlet inntekt før uførhet. Det kan ses på som en rimelig avgrensning for folketrygdens del, siden folketrygden ikke gir ytelser med uføregrad under 50 prosent. For tjenstepensjonens del blir dette annerledes, her er nedre uføregrad satt lik 20 prosent. Med 20 prosent uførhet forventes en restarbeidsevne på 80 prosent. Når begrensingsregelen også er på 80 prosent betyr det at en ikke kan tjene en krone mer enn det en får for restarbeidsevnen ved det inntektsnivået en hadde før uførheten. Er en så

uheldig at det blir et godt lønnsoppgjør vil denne grensen overstiges, men krav om stans i uføretrygden og tilbakebetaling av mottatt ytelse.

Hadde en innført fribeløpet på 0,4 G også for tjenestepensjonister uten folketrygd ville effekten av 80%-regelen ikke fått så problematiske utslag. Hadde en unnlatt å innføre 80%-reglen i offentlig tjenestepensjon ville fraværet av fribeløpet på 0,4 G ikke gitt så problematiske utslag. Det er når disse to elementene virker sammen at de problemene som høringsnotatet omtaler i hovedsak oppstår.

Disse uheldige effekter ble påpekt i høringen før proposisjon 202 L (2012-2013) ble framlagt. Proposisjonen valgte å avvise alle innvendingene uten begrunnelse, og proposisjonens forslag ble deretter vedtatt. Vi minner også om at det under stortingskomiteens høring om uførefor reformen 17. mars 2015 ble poengtert fra LOPs side hvilke problemer disse reglene skapte, se høringsinnspill fra LOP til komiteen av samme dato.

Nærmere om de enkelte forslagene

Pkt 3.1. Unntak fra 80%-regelen

Problemomtalen til høringsnotatet er i tråd med de punktene vi har nevnt ovenfor. Vi er enige i at her trengs det oppmykning av dagens regler.

I pkt. 3.1.1 foreslås det en unntaksbestemmelse for tilfeller hvor en overskrider 80%-grensen i løpet av kalenderåret. En skal da, etter det nye forslaget, bare miste uførepensjonen for de etterfølgende månedene. En forbedring, og det blir noe lettere for leverandørene, men fortsatt må en slik regel anses som urimelig for den trygdede. Er en uheldig og får et godt lønnsoppgjør i restarbeidstillingen kan en fortsatt miste all uføreytelse fra oppgjørsdato av. Det er vår mening at selv med en slik endring er dette uakseptabelt.

I pkt. 3.1.2 ses det på tilfeller hvor en har en tilfeldig inntekt i løpet av året som gjør at en kommer over 80%-grensen. Det foreslås to mulige endringer: a) at en bare stanser uførepensjonen (og krever denne tilbakebetalt) for de måneder en faktisk lå over grensen, og b) at en ikke krever tilbakebetaling dersom overskridelsen ikke er på mer enn 0,1 G. Av disse to alternativene er b) klart å foretrekke, selv om marginen på 0,1 G er satt urimelig lavt.

For både pkt. 3.1.1 og 3.1.2 presiseres det at unntakene bare skal gjelde for enkeltstående tilfeller av grenseoverskridelse, og at unntaksreglene ikke kan påberopes dersom det skjer over flere år. Her viser vi til våre kommentarer under "Bakgrunn" ovenfor. En rekke overskridelser skyldes regler som kan gjøre det tilnærmet umulig å sikre seg mot overskridelse av 80%-grensen. Da må regelverket endres mer gjennomgående enn det de foreslåtte endringene medfører.

For både 3.1.1 og 3.1.2 påpekes det i høringsnotatet at *"Det kan være utfordrende å utforme treffsikre og målrettede unntaksbestemmelser for slike tilfeller. Departementet ber derfor spesielt om innspill til alternative løsninger"*.

Våre alternative forslag er:

- enten at en innfører friinntektsgrensen på 0,4 G også for de med uførepensjon fra tjenestepensjonen uten samtidig ytelse fra folketrygden. Det vil fjerne problemene og gjøre det mer håndterbart for den trygdede å holde seg innenfor grensene

- eller at en graderer 80-prosentgrensen slik at den settes til 90 prosent når uføregraden er 20 prosent, og reduseres med ett prosentpoeng for hvert poeng uføregraden overstiger 20. Da vil 80%-grensen gjelde uendret fra en uføregrad på 30 prosent og oppover.

Skulle departementet synes dette blir for mye, kan en vurdere om frigrensen skal være på 0,4 eller 0,3 G, den bør uansett være godt over 0,1 G. Så kan en vurdere om avtrappingen skal starte på 85 % og ikke 90, slik at en når 80 prosent ved en uføregrad på 25.

Poenget er at en så minimal justering av reglene som departementet foreslår vil en fortsatt skape tilfeller hvor folk uforvarende mister hele sin pensjon uten å ha noen hensikt om å unndra seg regelverket. Det burde være i alles interesse at en rydder mer effektivt opp i dette nå ved denne anledningen.

Pkt. 3.2 Etteroppgjør etter dødsfall, 3.3 Etteroppgjør ved klage over likningen, 3.4 Anledning til selv å begjære endring av inntektsgrunnlaget for pensjonsberegningen

Vi har ingen innvendinger mot departementets endringsforslag på disse punktene

Pkt 3.5 Medregning av feriepengene

Dette er et viktig punkt. Det skjer ofte at en trygdet overstiger inntektsgrensen ved at en ikke har regnet med feriepengene fra fjorårets arbeidsinntekt. Når dette kan medføre at en mister hele uførepensjonen blir det alvorlig.

Vi synes det er uheldig at en i høringsnotatet bare fokuserer på pensjonsleverandørens problemer med å få inn korrekte tall for feriepengene. Ut fra det hensynet vil en sjablonsats være hensiktsmessig. Det endrer imidlertid ikke noe for den som selv ikke fikk tatt hensyn til feriepengene og dermed mister hele sin pensjon.

Uten at vi har utredet saken nærmere, mener vi det burde være mulig å pålegge arbeidsgivere å legge inn en opplysning om opptjente feriepengene til utbetaling kommende år i den regulære lønnsoppgavene til den ansatte. En burde ikke behøve å gjøre dette spesielt for de uføre, det er ingen skade skjedd om også andre får slik informasjon.

En kombinasjon som kunne dekke både leverandørenes og de trygdedes behov var om en laget regler som påla arbeidsgiverne å legge slik informasjon inn i de løpende meldingene til leverandørene, og at disse igjen kunne melde til den trygdede hvor mye en hadde av opptjente feriepengene til utbetaling kommende år. I det minste burde en få en utredning av hva som kan gjøres slik at færre trår feil på dette området.

Er ellers enig i det som anføres om etteroppgjøret for 2015.

Oppsummering

Våre innvendinger til høringsnotatets endringsforslag er at en ikke går langt nok. Problemene som høringsnotatet nevner innledningsvis vil i stor grad bestå med de marginale justeringene det legges opp til. Vi mener en nå burde se grundigere på regelverket i den hensikt å få ryddet opp slik at de uheldige effektene av regelverket kan fjernes.

Gitt dette er vi glad for at noe nå gjøres selv om det så langt er beskjedent.

Vennlig hilsen

Torild Ofstad (sign)

Fungerende leder

LOP

Jan Mønnesland(sign)

Medlem av pensjonsutvalget

Saksbehandler LOP